
A földrajzi árujelzők uniós oltalmának tervezett új szabályozása*

Kókai-Kunné Szabó Ágnes**

Ez a cikk áttekintést ad az agrártermékek földrajzi árujelzői uniós oltalmának történetéről és az új tervezetekről, amelyek módosítják a hatályos szabályokat és bevezeti a kézműves termékek és az ipari termékek földrajzi árujelzőinek rendszerét. A kézműves termékek és az ipari termékek földrajzi árujelzőinek uniós oltalma jelenleg még nem létezik. 1992-ben vezették be a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőinek közösségi oltalmát, majd 2008-ban a borászati termékek és szeszes italok oltalmát. 2022-ben kezdte el a Bizottság az agrártermékek, borok és szeszesitalok földrajzi árujelzőire vonatkozó új tervezet egyeztetését. A tervezet szigorítja a jelenlegi rendszert, egyszerűsíti a bejegyzési eljárást, erősíti az interneten árusított termékek oltalmát és új szabályokat alkot a doménnevek rendszerében a földrajzi árujelzők oltalmára.

Kulcsszavak: Földrajzi árujelzők oltalma, OEM - oltalom alatt álló eredetmegjelölés, OFJ - oltalom alatt álló földrajzi jelzés, EUIPO, EU Szellemi Tulajdoni Hivatala

Proposal for new European regulations on the protection of geographical indications

This article gives an overview of the history of the European protection of geographical indications (GI) for agricultural products and of the new proposals replacing the rules in force and introducing the new GI system for craft and industrial products. There is currently no European GI protection for craft and industrial products. The community protection of GIs of agricultural products and foodstuffs were introduced in 1992 and for wine and spirits in 2008. In 2022 the Commission started the negotiation of a new proposal regulating GIs of agricultural products, wine and spirits. This proposal strengthens the existing system, simplifying the registration procedure, increasing the protection for goods sold on the internet, and introducing new rules for the protection of GIs in the domain name system.

Keywords: Protection of geographical indications (GI), PDO protected designation origin, PGI protected geographical indication, EUIPO, European Union Intellectual Property Office

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2022.2.2011>

---

* A földrajzi árujelzők uniós oltalmának jelentőségére vonatkozó néhány gondolatammal szeretném köszönteneni Prof. Dr. Prugberger Tamás Professzor Urat, aki oktatói munkásságával és egész életével példát mutat mindannyiunk számára, hogy hogyan legyünk képesek megújulni, új utakon járni, a szellemi és a fizikai frissességünket megőrizni. Köszönetet mondok Prugberger Professzor Úrnak, hogy bátorított és segített a doktori fokozat megszerzéséhez vezető úton és azt követően a kutatási témáimról szóló könyv elkészítésében. Teljes szívemből, tisztelettel nagyon sok boldogságot, jó egészséget és sok sikert kívánok!

** Címzetes egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar.

1. Történeti áttekintés

1.1. Az eredetmegjelölések/földrajzi jelzések uniós oltalmának kialakulása. Az eredetmegjelölések oltalmának területén új fejezetet nyitott az Európai Gazdasági Közösség, amikor 1992-ben agrárpolitikai indíttatásból szabályozta az első közösségi iparjogvédelmi oltalmi formát, a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek eredetmegjelölései és földrajzi jelzései (a továbbiakban együtt: földrajzi árujelző) egységes közösségi oltalmát. Az újdonságnak számító közösségi oltalom bevezetését a termelői közösségek versenyképességét elősegítő agrárpolitikai és vidékfejlesztési célkitűzések indokolták. A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésére vonatkozó közösségi rendeletek a borászati termékek esetében már 1970-től, a szeszes italok esetében 1989-től szabályozták a földrajzi árujelzők oltalmát. Ez a szabályozás a tagállami oltalmak közösségi szintű elismerését jelentette. Csak 2008-tól kezdődően vezette be az uniós jog a földrajzi árujelzők egységes uniós oltalmát a szeszes italok esetében 2008. május 20-ai hatállyal, a 2008. évi borreform pedig a borászati termékek esetében 2009. augusztus 1-jei hatállyal¹.

A jelenlegi uniós oltalmi rendszer csak az agrártermékek (mezőgazdasági termékek és élelmiszerek, borászati termékek, valamint szeszes italok) földrajzi árujelzőinek uniós oltalmát teszi lehetővé.

Az agrártermékek földrajzi árujelzői uniós oltalmának szabályozására hatással volt a WTO Vitarendezési Testületének 2006. évi döntése, amely új uniós szabályok megalkotását írta elő². Az új rendelet már lehetővé tette a harmadik országok esetében – az uniós szabályokhoz hasonló nemzeti szabályozás követelménye nélkül – a származási országban oltalom alatt álló termékek közvetlen vagy a harmadik országok hatóságai útján való bejelentését a Bizottsághoz.

1.2. Az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodás és Genfi Szövege. A XX. század végén a kulturális értékek, genetikai erőforrások és a hagyományos tudás védelme érdekében a fejlődő országok összefogása ráirányította a figyelmet a földrajzi árujelzők oltalmára. Ez tükröződik abban is, hogy az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodáshoz (a továbbiakban: Lisszaboni Megállapodás) újabb államok csatlakoztak.³ A Szellemi Tulajdon Világszervezetében a Lisszaboni Megállapodás Közgyűlése által létrehozott

¹ Az ízesített borok földrajzi árujelzőinek egységes uniós oltalma 2015. március 28-tól volt lehetséges. Az (EU) 2021/2117 európai parlamenti és tanácsi rendelet azonban az ízesített borok földrajzi árujelzőire vonatkozó szabályokkal kiegészítette a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőinek uniós oltalmát szabályozó 1151/2012/EU rendeletet. A módosított szabályozás 2021. december 7-én lépett hatályba.

² 2006. március 31-én lépett hatályba a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 510/2006/EK tanácsi rendelet.

³ 2020. november 25-étől egy új adatbázis, a GIview vált elérhetővé az EUIPO honlapján. Az adatbázist a Mezőgazdaság és Vidékfejlesztés Főigazgatóság az EUIPO-val együttműködve fejlesztette ki. Az adatbázisban tagállamonként (harmadik országokként) kereshetők az uniós oltalom alatt álló, valamint az EU és harmadik országok között kötött szabadkereskedelmi megállapodások alapján oltalom alatt álló földrajzi árujelzők. .

Munkacsoport 2009. márciusa és 2015 májusa között tárgyalta a Lisszaboni rendszer továbbfejlesztésének lehetőségeit. A felülvizsgálat célja a Lisszaboni Megállapodás vonzóbbá tétele, a finanszírozás kérdésének megtárgyalása, a földrajzi jelzések védelmének szabályozása, továbbá a kormányközi szervezetek, így az Európai Unió csatlakozásának a lehetővé tétele.

A földrajzi árujelzők uniós oltalma szempontjából meghatározó mérföldkő, hogy a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (a továbbiakban: WIPO) Diplomáciai Értekezlete 2015. május 20-án elfogadta az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodás eredetmegjelölésekről és földrajzi jelzésekről szóló Genfi Szövegét (a továbbiakban: Genfi Szöveg).

A 2019. október 7-i, az Európai Uniónak Lisszaboni Megállapodás eredetmegjelölésekről és földrajzi jelzésekről szóló Genfi Szövegéhez történő csatlakozásáról szóló (EU) 2019/1754 tanácsi határozat jóváhagyta az Európai Uniónak a Genfi Szöveghez való csatlakozását. Az Európai Bizottság 2019. november 26-án helyezte letétbe a csatlakozási okiratot. A Lisszaboni Megállapodás Genfi Szövege⁴ 2020. február 26-án lépett hatályba.

Míg a Lisszaboni Megállapodás nem tett különbséget *eredetmegjelölés és földrajzi jelzés* között, addig a Genfi Szöveg - az uniós jogi normáknak megfelelően - lehetővé teszi a földrajzi jelzések oltalmát is. A Genfi Szöveg lényegében harmonizál az uniós szabályokkal. Az uniós szabályokhoz képest eltérést jelent, hogy mind a Lisszaboni Megállapodás⁵, mind a Genfi Szöveg alapján lehetőség van az agrártermékeken kívül más termékek földrajzi árujelzőinek nemzetközi oltalom iránti bejelentésére is. Az uniós szabályozástól eltérően a Lisszaboni Megállapodás szerinti nemzetközi oltalom iránti bejelentéshez nem volt követelmény a termék-leírás benyújtása.

A Genfi Szöveg a földrajzi árujelzők uniós szabályozásához hasonlóan lehetővé teszi

- a) az eredetmegjelölések mellett a földrajzi jelzések oltalmát is,
- b) egy termék megjelölés oltalmát földrajzi név nélkül is, valamint
- c) a közös bejelentést a határokon átnyúló területek esetében és szabályozza a homoním nevek oltalmát is.

A Genfi Szöveg értelmében határokon átnyúló terület az egymással szomszédos Szerződő Felek területén található vagy azokat magában foglaló földrajzi terület.

Az uniós jog szerint oltalom alatt álló és lajstromba vett földrajzi árujelzők Genfi Szöveg szerinti nemzetközi lajstromozása iránti bejelentést a Bizottság nyújtja be a WIPO Nemzetközi Irodájához. Az (EU) 2019/1753 rendelet⁶ átmeneti szabályokat

⁴ Lásd: 2021. évi XXVIII. törvény a Lisszaboni Megállapodás Eredetmegjelölésekről és Földrajzi Jelzésekről szóló Genfi Szövegének kihirdetéséről. A 2022. június 2-ai adatok szerint Lisszaboni Megállapodásnak 30 tagja, a Genfi Szövegnek 13 tagja van. (www.wipo.int)

⁵ A Lisszaboni Megállapodás alapján nemzetközi oltalom alatt álló ipari termékek/kézműves termékek eredetmegjelölései: Herend (porcelán), Budafok (zománcozott edény), Bonyhád (zománcozott edény), Szentgotthárd (kardpenge, kasza), Gérce (alginit), Halas, Kiskunhalas (csipke), Parád (vasas timsó)

⁶ (EU) 2019/1753 európai parlamenti és tanácsi rendelet (2019. október 23.) az Uniónak a Lisszaboni Megállapodás eredetmegjelölésekről és földrajzi jelzésekről szóló Genfi Szövegéhez történő csatlakozását követő fellépésről

határoz meg a tagállamokból származó, a Lisszaboni Megállapodás⁷ alapján már lajstromozott eredetmegjelölésekre, valamint az uniós oltalom alatt álló földrajzi árujelzők Genfi Szöveg szerinti nemzetközi lajstromozására. A tagállamoknak 2022. november 14-ig kell értesíteniük a Bizottságot, hogy a Lisszaboni Megállapodás alapján nemzetközi lajstromban lévő eredetmegjelölés Genfi Szöveg szerinti lajstromozását vagy a nemzetközi lajstromból való törlését kéri.⁸

1.3. Az eredetmegjelölések/földrajzi jelzések uniós oltalmának tervezett új szabályai. Az Európai Parlament a 2021. november 11-i, a szellemi tulajdonra vonatkozó, az uniós helyreállítási és reziliencia építési terv támogatására vonatkozó cselekvési tervről szóló állásfoglalásában a földrajzi árujelzők rendszerének megerősítését és a szellemi tulajdonjogok megsértése elleni küzdelemben való hatékonyabbá tételét tűzte ki célul. Az állásfoglalás az elérendő célok között fogalmazta meg a nem mezőgazdasági termékek földrajzi árujelzői hatékony és átlátható uniós sui generis oltalmának bevezetését is.

Az Európai Bizottság az elmúlt években az érdekelt felekkel folytatott konzultációk és egy hatásvizsgálatot követően készítette el az új szabályozás tervezeteit. A tanulmányok igazolták, hogy a földrajzi árujelzők uniós oltalmának mind az agrártermékek, mind a kézműves és ipari termékek esetében jelentős gazdasági, szociális, környezetvédelmi, kulturális örökségvédelmi hatása van és egyúttal hozzájárul a turizmus sikeréhez, fejlesztéséhez is.

Az Európai Bizottság 2022. áprilisában tette közzé a kézműves és ipari termékek földrajzi jelzései oltalmáról szóló, valamint az agrártermékek földrajzi árujelzőinek oltalmáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletek tervezeteit. Mindkét tervezet tartalmazza a termékek KN kód szerint besorolásának, az adatkezelésnek, az uniós földrajzi árujelző oltalom jogérvényesítésének szabályait, az oltalom érvényesítését a védjegyekkel, doménnevekkel szemben. Ezeket a szabályokat az agrártermékekre vonatkozó szabályozás bemutatásánál ismertetem részletesebben.

---

⁷ Lásd: 1982. évi 1. törvényerejű rendelet az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodásnak, az 1967. évi július hó 14. napján Stockholmban felülvizsgált szövege kihirdetéséről

⁸ A Lisszaboni Megállapodás alapján jelenleg is nemzetközi oltalom alatt álló eredetmegjelölések az agrárágazatban:

a) *Mezőgazdasági termék, élelmiszer*: Kalocsa/Kalocsaer/Kalocsai (paprikaőrlemény), Szeged/Szegediner/Szegedi (paprikaőrlemény), Csaba/Csabai/Csabaer (kolbász), Gyula/Gyulai/Gyulaer (kolbász),

b) *Borászati termék*: Badacsony/Badacsonyer/Badacsonyi, Balatonfüred-Csopak, Balatonmellék/Côtes du Balaton/Balatonmellék, Debrő/Debrőer/Debrői, Eger/Erlauer/Egri/Erlau, Mór, Pécs-Mecsek, Somló/Somlóer/Somlói, Sopron/Soproner/Soproni, Szekszárd, Verpelét, Villány-Siklós, Tokaj/Tokayer/Tokaji,

c) *Pálinka*: Eger/Egri (cseresznye), Kecskemét/Kecskeméter (barack), Szatmár/Szatmárer/Szatmári (szilva)

2. A kézműves és ipari termékek uniós oltalma

A kézműves és ipari termékek, valamint az agrártermékek földrajzi árujelzői uniós oltalmának szabályozása hasonlóan épül fel. Alapvető különbség a két oltalmi rendszer között, hogy a kézműves és ipari termékek esetében az uniós oltalom megadásával kapcsolatos eljárások az EU Szellemi Tulajdoni Hivatalának (EUIPO) hatáskörébe tartoznak. A tervezet a kézműves és ipari termékek uniós oltalma iránti eljárásban meghatározza az EUIPO szervezetére vonatkozó szabályokat is (pl. egy „Földrajzi árujelző részleg” létrehozásáról rendelkezik). A kézműves és ipari termékek uniós oltalma iránti kérelmet is egy termelői csoport, kivételes esetben egyéni előállító nyújthatja be. A kérelemhez termékleírást kell készíteni. A kérelem elbírálásának két szakasza van, a nemzeti és az uniós elbírálási eljárás, mindkét szakaszban felszólalási eljárással.

3. Az agrártermékek földrajzi árujelzői uniós oltalmának tervezett új szabályozása

Az új szabályozás tervezete⁹ az agrártermékek földrajzi árujelzői uniós oltalma iránti eljárásra és a minőségrendszerekre vonatkozó szabályozást tartalmazza. A tervezet egységesíti az egyes termékkörök esetében az uniós oltalom iránti kérelem elbírálásának nemzeti és uniós szakaszára vonatkozó, eltérő időpontokban kialakult szabályokat az eltérések megszüntetése érdekében, valamint szigorítja az ellenőrzés és a jogérvényesítés szabályait. Ezért a tervezet hatályon kívül helyezi az 1308/2013/EU rendeletből a borok uniós oltalma iránti eljárásra és az (EU) 2019/787 rendeletből a szeszes italok uniós oltalma iránti eljárásra vonatkozó szabályokat, valamint a 1151/2012/EU rendelet.¹⁰

A tervezett szabályozás célja:

- a földrajzi árujelzőkkel kapcsolatos igazgatási eljárások egyszerűsítése,
- valamennyi ágazatra (borászati termékek, a szeszes italok és a mezőgazdasági termékek) vonatkozóan egyetlen eljárási és ellenőrzési szabályrendszer meghatározása,

⁹ A 3. pont a borok, szeszes italok és mezőgazdasági termékek európai uniós földrajzi árujelzőiről, valamint a mezőgazdasági termékek minőségrendszereiről, az 1308/2013/EU, az (EU) 2017/1001 és az (EU) 2019/787 rendeletek módosításáról, valamint az 1151/2012/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet tervezete alapján készült.

¹⁰ 1152/2012/EU rendelet a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek minőségrendszereiről, 1308/2013/EU rendelet a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról (92. cikk – 116. cikk - a borászati termékek eredetvédelme), (EU) 2019/787 európai parlamenti és a tanácsi rendelet a szeszes italok meghatározásáról, leírásáról, megjelenítéséről, jelöléséről, a szeszes italok elnevezésének használatáról az egyéb élelmiszerek megjelenítése és jelölése során, a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmáról, a mezőgazdasági eredetű etil-alkohol és desztillátumok használatáról az alkoholtartalmú italokban, valamint a 110/2008/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (21 cikk - 45. cikk a szeszes italok földrajzi jelzéseinek uniós oltalma)

- az összes ágazatra vonatkozóan az oltalomra vonatkozó rendelkezések összehangolása és a földrajzi árujelzők rendszerének érthetőbbé tétele, továbbá
- a szellemitulajdon-jogokkal kapcsolatos szabályok pontosítása.

Az EUIPO hatásköre. A tervezet több helyen tartalmaz felhatalmazást az EUIPO hatáskörére vonatkozó felhatalmazáson alapuló jogi aktusok és végrehajtási jogi aktusok megalkotására. A tervezet szerint az EUIPO hatáskörét és feladatait az elbírálási eljárás uniós szakaszában a földrajzi árujelzők bejegyzése, módosítása és törlése iránti eljárásokban, a felszólalási eljárásokban, valamint az uniós oltalom alatt álló földrajzi árujelzők nyilvántartásának vezetésével kapcsolatban kell meghatározni. A tervezet egyeztetésének egyik meghatározó eleme az EUIPO hatáskörének szabályozása. A hatályos szabályok szerint az uniós oltalmak iránti kérelmek elbírálása a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság hatáskörébe tartozik.

A tervezet főbb új rendelkezései az oltalom iránti bejelentéssel kapcsolatban. A tervezet előírja a személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályokat is. Adatkezelőnek minősülnek a tagállamok illetékes hatóságai és a Bizottság a hatáskörükbe tartozó eljárások során végzett adatkezelés tekintetében. Az uniós oltalom iránti kérelmet fő szabály szerint egy termelői csoport nyújtja be. A tervezet nem határozza meg a termelői csoport jogi formáját. A termelői csoportot ugyanazon termék termelői/feldolgozói alkotják. A tervezet új fogalomként bevezeti „az elismert termelői csoport” fogalmát. Az elismert termelői csoport jogi személyiséggel rendelkező szervezet, amelyet az illetékes nemzeti hatóságok ismernek el. A tervezet szerint az elismert termelői csoportnak jelentős hatásköre van az uniós oltalom jogérvényesítésében. A kérelmezőkre vonatkozó szabályoknál új elem annak előírása, hogy „a regionális vagy helyi közjogi szervek segíthetnek a kérelem előkészítésében és a kapcsolódó eljárásban.” Ez az új tervezett szabály is igazolja, hogy a termelőknek segítséget kell nyújtani, különösen a földrajzi árujelző rendszer megismerésében, a termékleírás elkészítésében és a jogérvényesítésben.

Fenntarthatósági kötelezettségvállalás. A tervezet új szabályként határozza meg a fenntarthatósági kötelezettségvállalásokat. „A Bizottság a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiában kötelezettséget vállalt arra, hogy a földrajzi árujelzőkre vonatkozó jogszabályi keret megerősítése érdekében hozzájárul a fenntartható élelmiszerrendszerre való áttételhez, és adott esetben konkrét fenntarthatósági kritériumokat vezet be.”

E célkitűzésnek megfelelően írja elő a tervezet, hogy a termelői csoport önkéntesen megállapodhat olyan fenntarthatósági kötelezettségvállalásokban, amelyeket a földrajzi árujelzővel ellátott termék előállításánál során be kell tartani. Az egyedi kötelezettségvállalásoknak az a célja, hogy a termék az uniós vagy nemzeti jog követelményeinél szigorúbb fenntarthatósági előírásokat teljesítsen. Ezek a kötelezettségvállalások szociális, környezetvédelmi vagy gazdasági szempontból jelentős mértékben túlmutatnak a bevált gyakorlatokon. A kötelezettségvállalásoknak ugyanakkor figyelembe kell venniük a földrajzi árujelzővel ellátott termékek esetében alkalmazott meglévő fenntartható gyakorlatokat és

hivatkozhatnak a meglévő fenntarthatósági rendszerekre. A termékleírásnak tartalmaznia kell a fenntarthatósági kötelezettségvállalásokat.

A Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusokban határozza meg a fenntarthatósági normákat a különböző ágazatokban, továbbá a meglévő fenntarthatósági normák elismerésére vonatkozó feltételeket, amelyek betartását a földrajzi árujelzővel ellátott termékek termelői önkéntesen vállalhatnak. A Bizottság végrehajtási jogi aktusokban határozza meg a fenntarthatósági kötelezettségvállalások harmonizált megjelenítését.

Az uniós oltalom iránti eljárás. A tervezet előírja, hogy az oltalom iránti eljárás nemzeti szakaszában a nemzeti felszólalási eljárás keretében gondoskodni kell a kérelem közzétételéről és a közzétételtől számítva legalább két hónapos időszakot kell biztosítani a kérelemmel szembeni felszólalás benyújtására. A két hónapon belül bármely, jogos érdeklő és a tagállam területén lakóhellyel, illetve székhellyel rendelkező természetes, illetve jogi személy felszólalást nyújthat be az adott tagállamban a bejegyzés iránti kérelemmel szemben. A felszólalási eljárás részletes szabályait a tagállam határozza meg.

Átmeneti nemzeti oltalom. Az új tervezet szerint is átmeneti nemzeti oltalom keletkezik az uniós bejegyzési kérelemnek a Bizottsághoz való benyújtásának napjától kezdődő hatállyal. Az átmeneti nemzeti oltalom „megszűnik azon a napon, amikor a bejegyzés iránti kérelemről határozó végrehajtási jogi aktus hatályba lép vagy amikor a bejegyzés iránti kérelmet visszavonják”. Az uniós bejegyzési kérelem elutasítása esetén az átmeneti nemzeti oltalom következményei az érintett tagállam felelősségi körébe tartoznak.

Az elbírálás uniós szakasza. A Bizottság megvizsgálja a beérkezett bejegyzési kérelmeket. A vizsgálat időtartama 6 hónap amelynek „túllépése vagy valószínűsíthető túllépése esetén a késelem okairól írásban kell tájékoztatni a kérelmezőt.” A vizsgálat időtartama alatt a Bizottság kiegészítő információkat kérhet. A Bizottság a kérelmet felszólalás céljából közzéteszi az EU Hivatalos Lapjában. A közzététel időpontjától számított három hónapon belül „bármely tagállam vagy harmadik ország hatósága, valamint bármely olyan, harmadik országban lakóhellyel rendelkező, illetve letelepedett természetes vagy jogi személy, akinek, illetve amelynek ahhoz jogos érdeke fűződik, felszólalást vagy észrevételről szóló értesítést nyújthat be a Bizottsághoz”. A tervezet új rendelkezésként írja elő az uniós bejegyzési kérelem nemzeti szinten való megtámadásának eseteit. A tervezet szerint „a tagállamoknak minden olyan nemzeti közigazgatási vagy bírósági eljárásról tájékoztatnia kell a Bizottságot, amely befolyásolhatja a földrajzi árujelző bejegyzési eljárását pl.

- ha a tagállam már továbbította a kérelmet a Bizottsághoz, de a nemzeti határozatot a tagállam Bírósága nem jogerős bírósági határozattal érvénytelenítette vagy
- nemzeti közigazgatási vagy bírósági eljárást indítottak a kérelem érvényességének megtámadása céljából és a tagállam megítélése szerint az említett eljárás megalapozott indokokon alapul.

Ezekben az esetekben a Bizottság mentesül a vizsgálat elvégzésére vonatkozó 6 hónapos elbírálási határidő betartása alól. A mentesség addig hatályos, amíg a

tagállam nem tájékoztatja a Bizottságot az eredeti kérelem érvényességéről vagy a felfüggesztésre irányuló kérelem visszavonásáról. .

Földrajzi árujelzők nyilvántartása. Az uniós oltalom megadása esetén a földrajzi árujelzőt be kell jegyezni a földrajzi árujelzők uniós nyilvántartásába, amely három részből áll (borok OEM/OFJ, mezőgazdasági termékek OEM/OFJ és szeszes italok FJ - földrajzi jelzés). A bejegyzett földrajzi árujelzőt bármely olyan gazdasági szereplő használhatja, aki vagy amely a vonatkozó termékleírásnak vagy egységes dokumentumnak vagy azzal egyenértékű dokumentumnak megfelelő terméket forgalmaz.”

A termékleírás módosítása. A tervezet valamennyi termékkör vonatkozásában szabályozza a termékleírás módosításának feltételeit (uniós módosítás – standard módosítás). Az uniós módosítások esetében le kell folytatni az uniós felszólalási eljárást. Az uniós módosítás eredményeként nemcsak a termékleírás, hanem az azt összefoglaló ún. egységes dokumentum is módosul. Az a módosítás minősül uniós módosításnak, amely

- megváltoztatja az elnevezést vagy az elnevezés használatát,
- megváltoztatja a bor és a szeszes italok esetében a földrajzi árujelzővel ellátott termék vagy termékek kategóriáját, (új kategóriát vezet be vagy valamely kategóriát töröl), illetve szeszes italok esetében az előírt nevet; vagy
- esetében fennáll a veszélye annak, hogy érvénytelenné válik az egységes dokumentumban említett földrajzi területtel való kapcsolat; vagy
- további korlátozásokat jelent a termék forgalmazása tekintetében.

A termékleírás minden más módosítása tagállami hatáskörbe tartozó standard módosításnak minősül. E körbe tartozik a termékleírás átmeneti módosítása pl. hatóságok által hivatalosan elismert természeti katasztrófák, kedvezőtlen időjárási viszonyok vagy hatóságok által elrendelt kötelező egészségügyi, növény-egészségügyi intézkedések miatt.

Védjegyek és földrajzi árujelzők. A tervezet előírja, hogy nem jegyezhető be földrajzi árujelzőként olyan elnevezés, amely figyelembe véve egy védjegy hírnevét és elismertségét a termék tényleges mibenlétét illetően alkalmas lehet a fogyasztók megtévesztésére. A tervezet szerint el kell utasítani az olyan védjegy lajstromozását, amelynek használata sértené a földrajzi árujelző oltalmát, ha a védjegybejelentést a földrajzi árujelző bejegyzése iránti kérelem Bizottsághoz történő benyújtásának időpontját követően nyújtják be. Ennek a rendelkezésnek a megsértésével lajstromozott védjegyeket az EUIPO, illetve az illetékes nemzeti hatóságok törlik.

Doménnevek. Az új szabályozásnak egy jelentős eleme, hogy a tervezet rendelkezik a földrajzi árujelzőkhöz fűződő jogoknak a doménnevek rosszhiszemű bejegyzésével vagy rosszhiszemű használatával szembeni védelméről is. A tervezet szerint „az országkód szerinti felső szintű doménneveknek az EU-ban letelepedett nyilvántartói valamely jogos érdeklővel vagy jogokkal rendelkező természetes vagy jogi személy kérésére, megfelelő alternatív vitarendezési eljárást vagy bírósági eljárást követően visszavonhatják az adott országkód szerinti felső szintű doménnev alatt bejegyzett doménneveket vagy átruházhatják azokat az érintett földrajzi árujelzővel ellátott termékek elismert termelői csoportjára, amennyiben az ilyen doménnevet a jogosult úgy jegyeztette be, hogy nem rendelkezett a földrajzi

árjelzővel kapcsolatos jogokkal vagy jogos érdekekkel, vagy ha a doménnevet rosszhiszeműen jegyeztették be vagy rosszhiszeműen használják, és használata ellentétes a földrajzi árjelző uniós oltalmával.

Az országkód szerinti felső szintű doménnevek Unióban letelepedett nyilvántartói biztosítják, hogy az említett doménnevek bejegyzésével kapcsolatos viták rendezésére létrehozott alternatív vitarendezési eljárások olyan jogokként ismerjék el a földrajzi árjelzőket, amelyek megakadályozhatják a doménnevek rosszhiszemű bejegyzését vagy használatát.”

A tervezet szerint a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusban ad felhatalmazást az EUIPO-nak egy „doménnév-információs és riasztási rendszer létrehozására és kezelésére, amely a kérelmező számára a földrajzi árjelző iránti kérelem benyújtását követően tájékoztatást nyújt a földrajzi árjelző doménnévként való elérhetőségéről és – opcionálisan – a földrajzi árjelzőével azonos doménnév bejegyzéséről.”

4. Záró gondolatok

Az Agrárminisztérium 2015-ben indult, sikeres „Földrajzi árjelző” programjának eredményeként az elmúlt években megtöbbszöröződött az uniós oltalom/átmeneti nemzeti oltalom alatt álló agrártermékek száma. Az egyes termékleírások több gyümölcsfajta, illetve zöldségfajta termesztését teszik lehetővé. Az uniós földrajzi árjelző oltalom a gyümölcsök és a zöldségek esetében hatással lehet a genetikai erőforrások megőrzésére, a nemesítési programok alakítására és az ellenőrzött szaporítóanyag előállításra is. Pl. a Nagykőrűi ropogós cseresznye és a Szomolyai rövidszárú fekete cseresznye termékleírásának készítésekor cseresznye tájfajták azonosítására és állami elismerésére is sor került.

Az uniós oltalom alatt álló mezőgazdasági termékek¹¹ mellett pl. a Kalocsai fűszerpaprika-őrlemény és Szegedi fűszerpaprika-őrlemény előállításának alapja a termékleírás előírásainak megfelelő fűszerpaprika előállítása.

A 38 uniós oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel/földrajzi jelzéssel védett (OEM/OFJ) és további 5 átmeneti nemzeti oltalom alatt álló borászati termék meghatározó hatással van az egész hazai borszőlő termesztésre, a szőlőfajták telepítésre. Az uniós földrajzi jelzés oltalom alatt álló pálinkák előállítása hozzájárulhat a hazai gyümölcstermesztés fejlődéséhez.

Az agrártermékek földrajzi árjelzői uniós oltalmának jelentőségére figyelemmel kell lenni a növénytermesztés során, ideértve a földforgalmi törvényben meghatározott privilegizált elővásárlási jog érvényesíthetőségét is.

---

¹¹ Jelenleg többek között uniós oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel/földrajzi jelzéssel (OEM/OFJ) védett a Derecske alma, a Fertőd vidéki sárgarépa, a Hajdúsági torma, a Hegykői petrezselyemgyökér, a Makói petrezselyemgyökér, a Makói vöröshagyma, a Szentesi paprika, a Budaörsi őszibarack, a Gönci kajszibarack, a Szomolyai rövidszárú fekete cseresznye, a Tuzséri alma, az Újfehértói meggy, a Nagykun rizs, továbbá a Szőregi rózsató. A Nagykőrűi ropogós cseresznye és a Szabolcsi alma esetében folyamatban van az oltalom iránti eljárás uniós szakasza. (Lásd: gi.kormany.hu; és a GIview uniós adatbázis).

A növénytermesztésben a klímaváltozással felértékelődnek azok a növényfajták, amelyek ellenállóak az aszály- és hőstressz, a napperzselés okozta problémákkal, a fagykárrel, különösen az egyre gyakoribb tavaszi fagykárrel szemben. A klímaváltozás hatással van a fajtahasználatra is. A talajtani és éghajlati adottságokhoz igazodó megfelelő növényfajta kiválasztásától és a minősített, ellenőrzött szaporítóanyag használatától függ a növénytermesztés eredményessége.

Az ENSZ 2015. évi közgyűlése 17 fenntarthatósági célkitűzést (1 A szegénység felszámolása, 2 Az éhezés megszüntetése, 3 Egészség és jólét, 4 Minőségi oktatás, 5 Nemek közötti egyenlőség, 6 Tiszta víz és alapvető köztisztaság, 7 Megfizethető és tiszta energia, 8 Tisztességes munka és gazdasági növekedés, 9 Ipar, innováció és infrastruktúra, 10. Egyenlőtlenségek csökkentése, 11 Fenntartható városok és közösségek, 12 felelős fogyasztás és termelés, 13 Fellépés az éghajlatváltozás ellen, 14 Óceánok és tengerek védelme, 15 Szárazföldi ökoszisztémák védelme, 16 Béke, igazság és erős intézmények, 17 Partnerség a célok eléréseért) határozott meg. Napjaink globális problémáinak megoldására irányuló célkitűzések végrehajtását a tagállamok 2030-ig vállalták.

Az EU mezőgazdasági és vidékfejlesztési politikája több fenntartható fejlődési célkitűzés eléréséhez járul hozzá. E célok elérését, a biztonságos és fenntartható élelmiszer-előállítás a növénynevelés, a megfelelő fajták kiválasztása és termesztése is elősegíti. A növénynevelés ezáltal a következő fenntartható fejlődési célkitűzések megvalósítását segíti elő: 1. A szegénység felszámolása; 2. Az éhezés megszüntetése; 8. Tisztességes munka és gazdaság növelése; 12. Felelős fogyasztás és termelés; 13. Fellépés az éghajlatváltozás ellen; 15. Szárazföldi ökoszisztémák védelme; 17. Partnerség a célok eléréseért.

Ezért a növénynevelés és a fajtafenntartás, a szaporítóanyag-előállítás nélkülözhetetlenné válik a „Fenntartható fejlődési célkitűzések”, a „Green Deal” és a „Farm to Fork” stratégia megvalósításában. Ezek az új kihívások az uniós földrajzi árujelző oltalomban rejlő lehetőségek vizsgálatára és érvényesítésére ösztönöznek.

A kézműves és ipari termékek földrajzi jelzései uniós oltalma a jövőben lehetővé teszi a Lisszaboni Megállapodás alapján nemzetközi oltalom alatt álló hazai termékeink uniós oltalmát és új termékek uniós oltalom iránti bejelentését.

Az új uniós tervezetek ráirányítják a figyelmet a földrajzi árujelző oltalom jelentőségére. A XXI. században a gazdasági sikerhez elengedhetetlen a piaci pozíciókat erősítő szellemi tulajdonvédelmi stratégia kialakítása, amely feltételezi a szellemi tulajdonvédelmi kérdések ismeretét, indokolt esetben az iparjogvédelmi oltalom iránti bejelentéseket és az oltalmak tudatos érvényesítését.
